

BILTEN

AGENCIJA ZA PREDŠKOLSKO OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE

juli - septembar 2022. godine

Dragi eTwinner-i,

pred nama je početak još jedne nove školske godine koja sa sobom nosi nova znanja, nove izazove i nove doživljaje. Svaka godina je posebna na svoj način i za svaki profesionalni put bismo vjerovatno mogli napisati niz nezaboravnih doživljaja, događaja i neizbrisivih stranica naših ličnih dnevnika. Želimo upravo da tim profesionalnim putevima koračate hrabro, smjelo i odvažno sa jasnim i realnim ciljevima. Vodeći se našom starom izrekom da je dobro pripremljena stvar pola urađenog posla, nema sumnje da će dobrom pripremom i planirani rezultati u Vašem radu biti ostvareni.

Želimo da Vaše škole i učionice budu mjesta u kojima će djeca „ŽIVJETI PUNIH PLUĆA“, gdje će svaki učenik imati priliku učiti i sticati nova znanja, vještine i kompetencije. Neka to bude mjesto gdje ćete Vi, dragi naši nastavnici, i dalje biti „vjetar u leđa“ učenicima koji će pomoći u stvaranju novih i dijeljenju postojećih znanja. Na taj način škola može opstati i postati mjesto gdje učenici uče, gdje su sretni i gdje postoji mogućnost da se razvija i cijeni saradnja i zajedništvo.

Ove godine, nova eTwinning platforma će biti veliki izazov. Pitajte, istražujte i učestvujte u nepoznatim „eTwinning rutama“. Neka naša navika snalaženja na staroj platformi ne bude prekretnica za istraživanje novih mogućnosti i različitih okolnosti učenja.

U ovoj godini zajedništva i stvaranja boljih uslova za učenje i rad u svim školama, nastojte da radite na neodvojivoj vezi odgoja i obrazovanja, a to je održivi razvoj. Neka zelena tranzicija bude dio svakodnevnice kako bi naši učenici bili spremni za očuvanje okoline i opstanka prirodnih resursa na cijeloj planeti.

Dosadašnje iskustvo nam je pokazalo da je NASTAVNIK najjača karika u odgojno-obrazovnom procesu, a budućnost će nam pokazati da je ulaganje u obrazovanje najveća INVESTICIJA i najveći RESURS za privredni, društveni i socijalno-ekonomski razvoj svake zemlje. Zato počnite ulagati u svoje znanje sada i odmah i ne zaboravite da Vaš „vjetar u leđa“ sigurno može biti eTwinning platforma.

Učestvujte i dalje u svim eTwinning aktivnostima, ojačajte se profesionalno i budite dosljedni nastavničkoj profesiji i ulozi koju imate, jer ćemo mi i naše buduće generacije zavisiti od plodova Vašeg rada!

Neka nam je sretna i uspješna školska 2022/2023. godina!

***Za zajedništvo, uvijek uz Vas,
eTwinning tim***

eTwinning

eTwinning aktivnosti

eTwinning seminar za ruralne škole u Draču (Albanija)

eTwinning seminar pod nazivom „Nastavnici iz mediteranskih zemalja koji rade u ruralnim školama zajedno na Evropskoj platformi za školsko obrazovanje – ESEP“, održan je od 26. do 28. septembra u Draču (Albanija). Učešće na seminaru uzele su i dvije eTwinning nastavnice iz Bosne i Hercegovine, Ivana Popo iz OŠ „Bijelo polje“ Potoci, Mostar i Nataša Ivanović, OŠ „Sveti Sava“ Foča.

Ovaj eTwinning seminar je bio namijenjen nastavnicima koji rade u ruralnim školama i svojim aktivnostima se fokusirao na pitanja digitalizacije u nastavi i planiranju projekata uz eTwinning kao izvanredan alat za inovacije. Aktivnosti su bile usmjerene i na promociju inkluzije i razvoj transverzalnih vještina, kao i na prevazilaženje geografske izolacije u kojoj se ove škole često nalaze.

Tokom seminara, na kojem su učestvovali nastavnici iz Albanije, Italije, Španije, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Hrvatske, Bugarske i Kipra, realizovale su se radionice o korištenju eTwinning alata i planiranju projekata.

eTwinning vebinari – Predstavljanje najboljih projekata kojima je dodijeljena Državna oznaka kvaliteta 2022. godine

eTwinning Državna organizacija za podršku počela je sa promocijom eTwinning projekata kojima je dodijeljena Državna oznaka kvaliteta 2022. godine.

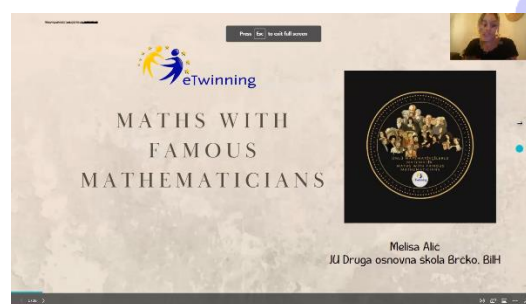
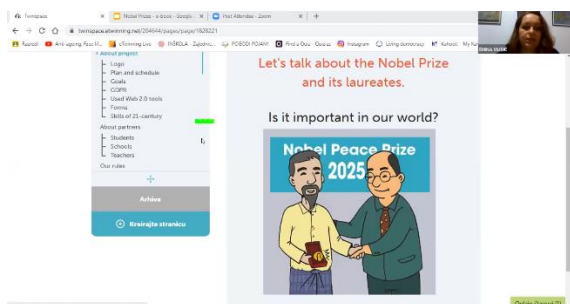
Potaknuta velikim brojem eTwinning projekata koji su imali maksimalan broj bodova pri dodjeljivanju Državne oznake kvaliteta, eTwinning Državna organizacija za podršku, organizovala je realizaciju vebinara na kojima će eTwinning nastavnici predstaviti svoje projekte kao primjere dobre prakse.

Planirano je održavanje pet vebinara, putem zoom-a, na kojem će svaki put biti predstavljena najmanje dva izvanredna eTwinning projekta. Termini održavanja su svakog utorka u 19:00, od 27. 9. do 25.10. 2022. godine.

Prvi vebinar je održan 27. 9. na kojem su svoje projekte predstavile:

- Emina Musić, Mješovita srednja škola Busovača sa projektom „Nobel Prizes and our world“
- Melisa Alić, JU Druga osnovna škola Brčko distrikt BiH sa projektom MATHS WITH FAMOUS MATHEMATICIANS (ÜNLÜ MATEMATİKÇİLERLE MATEMATİK).

Sljedeći vebinar je zakazan za 4. 10. u 19:00. Pridružite nam se, poslušajte eTwinning dobre prakse i krenite na svoje eTwinning putovanje.

Profesionalno jačanje eTwinning ambasadora/ITE i Državne organizacije za podršku u BiH

Članovi eTwinning državne organizacije za podršku, eTwinning ambasadori i predstavnice ustanova za obrazovanje budućih nastavnika - ITE, prisustvovali su eTwinning događaju pod nazivom „Profesionalno jačanje eTwinning ambasadora/ITE i Državne organizacije za podršku u Bosni i Hercegovini“!

Cilj ove planirane i realizovane aktivnosti bio je prvenstveno upoznavanje i zbližavanje svih članova eTwinning tima, unapređenje znanja i vještina, zajednička izrada zadataka i aktivnosti za naredni period kao i osmišljavanje kako što bolje podržati našu zajednicu eTwinning nastavnika u BiH nakon pokretanja Evropske platforme za školsko obrazovanje.

Vjerujemo da će realizovane aktivnosti unaprijediti dalji rad eTwinning tima u Bosni i Hercegovini. Kroz analizu i diskusiju dosadašnjeg rada eTwinning ambasadora, predstavljanje novog ciklusa eTwinning-a u BiH, zajedničke grupne i fizičke aktivnosti i drugih sadržaja, uspješno smo napravili zajednički plan aktivnosti ambasadora /ITE /NSO za naredni period.

Naš eTwinning rad smo organizovali na prostoru Rafting centra Drina -Tara i Rafting kampa Tara extreme, u periodu od 17. do 19. augusta 2022. godine.

Ovaj događaj je od velike važnosti za eTwinning u BiH obzirom da je eTwinning postao dio [Evropske platforme za školsko obrazovanje](#), a eTwinning ambasadori predstavljaju pokretačku snagu eTwinning-a. 🍀

[#etwinning](#) [#etwinningambasadori](#) [#etwinningNSO](#) [#etwinningITE](#) [#aposo](#) [#školaizsnova](#) [#etwinningrazglednica](#) [#ESEP](#)

Za mnogo dobrih bilten senzacija!

(slijedi)

Mjesečna doza eTwinning vibracija!

Ogledalo različitih perspektiva učenja i podučavanja

Profesorica Karmelita Pjanić je edukatorica na eTwinning inicijativi za ustanove koje obrazuju buduće nastavnike (ITE), odnosno eTwinning ambasadorica koja predstavlja jedan od univerziteta u BiH. Dolazi nam sa Pedagoškog fakulteta Univerziteta u Bihaću. Njena uloga je da promocijom eTwinning-a doprinese da budući nastavnici budu upoznati sa eTwinning aktivnostima te da ih koriste u svom budućem nastavnom procesu.

Inspiracija za intervju sa ITE ambasadoricom, Karmelitom Pjanić, bila nam je nedavni događaj u augustu, „Profesionalno jačanje eTwinning ambasadora/ITE i Državne organizacije za podršku Bosni i Hercegovini“ koji je organizovan kao zajednička aktivnost na prostoru Rafting centra Tara. Cilj ovog susreta bili su analiza i diskusija o dosadašnjem radu eTwinning ambasadora kao i zajedničke aktivnosti i plan aktivnosti ambasadora /ITE/ NSO za naredni period.

Draga Karmelita, veoma smo sretni što ste dio eTwinning zajednice i što ćete vjerovatno svojim primjerima otvoriti vrata novim mrežama nastavnika u Evropi i velikim eTwinning izazovima kao ITE ambasadorica. Mnogi od njih, koji nemaju dovoljno informacija ili se oklijevaju pridružiti eTwinning-u, najvećoj zajednici nastavnika u Evropi, biće motivisani upravo Vama.

Za početak možete li nam reći, kako ste Vi čuli za eTwinning i kako je počeo Vaš „eTwinning pohod“?

Za eTwinning sam saznala posredstvom Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH. Moji „prvi koraci“ u eTwinning-u bili su onlajn seminari koje sam 2018. godine održala zainteresovanim učiteljima i nastavnicima matematike. S obzirom na to da su seminarima prisustvovali nastavnici iz većine zemalja, u kojima Twinning djeluje, uvidjela sam mogućnosti saradnje i promovisanja primjera dobre prakse.

S obzirom na to da ste profesorica na Pedagoškom fakultetu Univerziteta u Bijaću, kakva je bila Vaša „filozofija i logika podučavanja“ u procesu integracije eTwinning-a u nastavu (metode koje ste koristili za rješavanje problema, motivacija koju ste pronalazili za studente, zadaci i zanimljivosti za studente)?

Početna ideja je bila da studenti steknu uvid u savremenu nastavnu tehnologiju. Potom, poticanje studenata da istraže dostupne projekte te pokušaju osmisлити vlastite. Otežavajuća okolnost u promociji eTwinning-a na mom fakultetu je ta što su metodički predmeti zastupljeni u završnoj godini studija te studenti nemaju dovoljno vremena da se posvete učešću u eTwinning-u. No, određen broj svršenih studenata se pridružio eTwinning zajednici.

Kako biste opisali značaj korištenja eTwinning-a u nastavnom procesu?

eTwinning omogućava saradničko učenje, fleksibilno vrijeme učenja i prostor za učenje.

Vi imate veliko iskustvo u eTwinning-u, kako biste ga opisali u 4 riječi?

Ogledalo različitih perspektiva učenja (i podučavanja).

Kakvu korist budući nastavnici mogu imati od eTwinning-a?

eTwinning nudi budućim nastavnicima mogućnost povezivanja s kolegama i nastavnicima, upoznavanje s primjerima dobre prakse te usavršavanje komunikacijskih vještina.

Možete li nam reći koje koristi vidite od primjene eTwinning-a u nastavnom procesu, ali i u oblasti profesionalnog razvoja nastavnika?

Platforma nudi mnoge mogućnosti za profesionalni razvoj nastavnika: learning events, online seminars, pristup nastavnim materijalima kolega širom Evrope. Osim toga, nastavnici kroz učešće i/ili organizaciju projekata razvijaju vještine upravljanja i komunikacije.

Šta možete poručiti našim nastavnicima u BiH?

Nastavnici se ne trebaju i ne smiju plašiti novih tehnologija u obrazovanju. S druge strane, trebaju kritički prosuđivati i pronaći pravu mjeru u korištenju novih nastavnih tehnologija uzimajući u obzir postavljene ciljeve i ishode učenja.

eTwinning

Digitalni nastavni alati

Kako se onlajn učenje odnosi na učenje putem savremenih tehnologija, veliku ulogu u omogućavanju bržeg, jednostavnijeg i fleksibilnijeg učenja imaju upravo digitalni alati. Oni ne predstavljaju zamjenu za klasične knjige, već dopunu u nastavnom procesu koja pruža novu mogućnost za usvajanje znanja. Pomoću njih dolazimo do realizacije ciljeva nastavnog procesa.

U nastavku možete pronaći naš izbor digitalnih alata za ovo izdanje biltena.

Baamboozle je digitalni alat za učenje koji koristi igre za podučavanje. Nudi širok izbor igara za automatski početak rada, ali možete dodati i svoje. Kao rezultat toga, biblioteka sadržaja svakodnevno raste jer nastavnici dodaju svoje radove u skup resursa.

Baamboozle je dobra opcija i za upotrebu u nastavi i za učenje na daljinu, kao i za domaće zadatke. Budući da učenici mogu pristupiti sa svojih vlastitih uređaja, moguće je igrati i učiti s gotovo bilo kog mjesta.

U ovom digitalnom alatu možete kreirati i timove tako da možete podijeliti učenike na dvije ili više grupa za potrebe takmičenja i rad jedan na jedan. **Baamboozle** prati rezultate kako biste mogli da se bavite učenicima dok se igre odvijaju, a da vas ne ometa dodatni pregled radova i bodovanje.

Više o ovom alatu pogledajte na sljedećem linku <https://www.baamboozle.com/>

Svaki nastavnik ima svoje omiljene digitalne alate i veb stranice, ali postoji jedan sjajan alat koji je nastavnicima širom svijeta postao jedan od omiljenih: **Classtools.net**.

Classtools.net je veb stranica s kolekcijom velikog broja besplatnih edukativnih igara, kvizova, aktivnosti i dijagrama koje možete kreirati u vrlo kratkom vremenu. Možete ih postaviti na svoj blog, veb stranicu ili na intranetu.

Kliknite na link u nastavku i istražite ovaj digitalni alat <https://www.classtools.net/>

Ambasadorica eTwinning-a u BiH, Fatima Kličić

Kako započeti formativnu procjenu u učionici

Neformalno ili formativno ocjenjivanje se odnosi na efikasan način provjere razumijevanja u cilju usmjeravanja nastave. Koristi se tokom nastave, a ne na kraju nastavne jedinice ili teme. Ako ih pravilno i često koristimo, postoji mogućnost da će se nastava usporiti kada ustanovimo da trebamo ponovno podučavati ili ponoviti gradivo koje učenici nisu u potpunosti razumjeli. I to je u redu. Ponekad zaista moramo usporiti da bismo brzo krenuli naprijed.

Formativno ocjenjivanje se odnosi na različite metode koje nastavnici koriste za prikupljanje i tumačenje informacija o učenju učenika dok se učenje odvija. Omogućava nastavnicima praćenje učenja učenika i prilagođavanje svog podučavanja, kako bi zadovoljili potrebe učenika za učenjem. Također, može pomoći u održavanju motivacije učenika za učenje stavljajući ono što su naučili u prvi plan. Formativno ocjenjivanje je najefikasnije kada je redovni dio programa nastave i učenja.

U nastavku se nalaze prakse utemeljene na dokazima za implementaciju formativnog ocjenjivanja u odjeljenju. Imajte na umu da neki od navedenih primjera možda nisu primjenjivi na sve, mogu biti prikladniji za osnovnoškolce, nego za srednoškolce (i obrnuto) i/ili može izgledati drugačije u različitim područjima sadržaja. Moraju se izvršiti razumna prilagođavanja, gdje je to potrebno, kako bi se osigurao pun pristup i učešće učenika s poteškoćama.

1. Započnite s dubljim razumijevanjem onoga što vaši učenici trebaju naučiti.

To znači znati više od samog sadržaja nastavnog plana i programa. Pregledajte nastavni plan i program kako biste razjasnili normalan napredak učenja u nastavnoj jedinici koju predajete. Znajte unaprijed „kritično znanje“, koje će učenicima trebati, da pređu na sljedeći koncept i tačke u kojima će biti najvažnije procijeniti učenje vaših učenika kako biste utvrdili razumijevanje.

Identifikujte šta vaši učenici već znaju (ili misle da znaju) prije nego što započnu novu nastavnu jedinicu. Razmislite o organizovanju neformalnog kviza kako biste stekli određeni uvid u postojeće znanje ili zablude.

Važno je da znate koncepte ili vještine, u određenoj nastavnoj jedinici, koje je obično lako ili teško naučiti. Budite spremni potrošiti više vremena na teške elemente i češće provjeravati razumijevanje samih učenika. Možete koristiti uvodne evaluacije učenika kao podatke za usmjeravanje vašeg planiranja.

2. Postavite jasne i mjerljive ciljeve učenja.

Prenesite visoka očekivanja i održite svoje učenike motivisanim za učenje u svakoj lekciji. Postavite ciljeve učenja na temelju evaluacija učenika koji su u skladu sa nastavnim planom i programom. Pregledajte svoj nastavni plan i program, a zatim analizirajte podatke o učenicima na nivou odjeljenja i pojedinca kako biste utvrdili gdje su vaši učenici i gdje trebaju biti.

Jasno objasnite kriterije uspjeha za svaki cilj. Učenici bi trebali razumjeti što se od njih očekuje da nauče, gdje se trenutačno nalaze i korake za postizanje očekivanog cilja učenja.

Budite jasni u vezi sa svrhom i relevantnosti svih zadataka za svaki cilj učenja. Provjerite je li tokom svakog zadatka cilj učenja jasno naveden i objašnjen.

3. Redovno provjeravajte učničko razumijevanje.

To ne mora biti urađeno putem formalnog ispita, testa ili kontrolnog rada. Formativno ocjenjivanje obično koristi lakše metode provjere.

Dizajnirajte jednostavna, skromnija ocjenjivanja, poput brzih kvizova ili izlaznih kartica koje omogućavaju svim učenicima, bez obzira na to gdje se nalaze u vlastitom učenju, pokazati šta znaju. To bi trebalo pomoći u prepoznavanju uobičajenih zabluda kod učenika, provjeriti zapamćivanje naučenih sadržaja i pomoći vam u planiranju budućih lekcija. Na primjer, „Brzi kviz petkom“ jednostavna je sedmična rutina s niskim ulozima koja vam može pomoći da uočite sadržaj koji treba revidirati i pomoći će vam u planiranju lekcija za sljedeću sedmicu.

Postavljajte učenicima izazovna pitanja i ohrabrujte ih da artikulišu svoje razmišljanje. To će vam pomoći da procijenite koliko pojedini učenici zaista znaju. Na primjer, postavljajte pitanja koja počinju sa 'zašto', 'zašto-ne', 'kako', 'šta ako', 'kako se X upoređuje s Y' i 'koji su dokazi za X'.

Pratite napredak svakog učenika. To može pomoći u brzom lociranju izvora bilo kakvog jaza u učenju ili pogrešnog uvjerenja koje se može razviti tako da se može riješiti sa učenikom.

4. Osigurajte pravovremenu povratnu informaciju koja je individualizovana gdje je to moguće.

Priroda vaših povratnih informacija zavisit će o prirodi procjene, ali se primjenjuju neki opći principi.

Odmah dajte povratne informacije i provjerite razumijevanje. Neke povratne informacije mogu biti trenutni odgovor na odgovoreno učenikovo pitanje ili opaženu radnju. Budite iskreni, konstruktivni i jasni i ne dozvolite da greške prođu bez praćenja i intervencije.

Budite precizni s povratnim informacijama i prilagodite ih prirodi procjene i cilju učenja; na primjer, povratne informacije u obliku napomena unutar teksta mogu biti korisne u pomaganju učenicima da nauče argumentaciju u

pisanju eseja. Bez obzira na oblik, povratne informacije trebaju biti personalizovane, s detaljnim, specifičnim i djelotvornim koracima za poboljšanje.

Koristite svoje povratne informacije da pomognete učenicima da shvate šta želite od njih. Gdje je moguće, koristite razvojne rubrike s kriterijima prilagođenim za konkretni zadatak i/ili uzorcima rada, kako bi učenici razumjeli šta se od njih očekuje. Ovi resursi također mogu pomoći učenicima da postanu bolji u samoocjenjivanju .

Literatura:

1. Brajković Sanja, Žokalj Gabriela: UČENJE U TIJEKU: kako formativnim vrednovanjem potaknuti učenje (ALFA 2021.)
2. Dylan Wiliam : Embedded Formative Assessment - practical strategies and tools (Solution Tree 2011.)
3. Page D. Keeley , Cheryl Rose Tobey : Mathematics Formative Assessment, Volume 1: 75 Practical Strategies for Linking Assessment, Instruction, and Learning (Corwin 2011)

eTwinning

„Zajedništvo je najjača taktika, niko me ne može uvjeriti da jedan igrač može napraviti više nego TIM!“

Lino Červar

